

KOMPARATIVNA ANALIZA ZAKONODAVNOG OKVIRA ZAŠTITE I UPRAVLJANJA KULTURNOG I PRIRODNOG KRAJOLIKA HRVATSKE S PREPORUKAMA

dr.sc. Biserka Dumbović Bilušić

1. UVOD

Određenje pojmova krajolik i krajobraz; kulturni i prirodni krajolik

Cilj i svrha izrade studije

Ocjena stanja i polazišta zakonodavne osnove zaštite krajolika u RH

Izazovi zaštite krajolika u Hrvatskoj te na pilot području Dubrovnika

2. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U MEĐUNARODNIM DOKUMENTIMA

Pregled i analiza međunarodnih i europskih konvencija

**Pregled i analiza međunarodnih i europskih povelja, deklaracija i
preporuka**

Pregled i analiza međunarodnih uredbi i direktiva

3. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U OKVIRU NACIONALNIH ZAKONA I STRATEGIJA

Zakonski dokumenti

Pravilnici, upute i smjernice

Strateški i programski dokumenti RH

4. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U DOKUMENTIMA REGIONALNE I LOKALNE RAZINE

Strateški i programski dokumenti

Prostorno planski dokumenti

5. PREGLED ZAŠTITE KRAJOLIKA U ZAKONIMA POJEDINIH EUROPSKIH ZEMALJA

**Primjeri dobre prakse provođenja zakonske zaštite krajolika
Procedure i postupci provođenja zaštite krajolika**

6. USPOREDBENA ANALIZA POSTOJEĆE PRAKSE PROVOĐENJA ZAŠTITE, PLANIRANJA I UPRAVLJANJA KRAJOLIKA NA NACIONALNOJ, REGIONALNOJ I LOKALNOJ RAZINI: HRVATSKA-CRNA GORA

7. REZULTATI ANALIZA I ZAKLJUČCI

8. PREPORUKE ZA USPOSTAVU KRAJOBRAZNIH POLITIKA TE ZA ZAKONODAVNI OKVIR

9. PREPORUKE I PRIJEDLOG MJERA ZA ZAŠTITU KRAJOLIKA PODRUČJA OBUHVATA KROZ PROSTORNO-PLANSKU DOKUMENTACIJU I OSTALE AKTIVNOSTI

1. UVOD

Određenje pojmova krajolik i krajobraz; kulturni i prirodni krajolik

Landscape = krajobraz, krajolik, pejzaž

područje percipirano od ljudi čiji je karakter rezultat djelovanja i međudjelovanja prirodnih i/ili ljudskih čimbenika. (ELC)

Krajobraz - manja područja i njihov oblikovni aspekt te na dominantne **elemente prirodnosti, odnosno na neizgrađena i područja u kojima pretežu prirodne sastavnice**

Krajolik - širi pojam odnosi na **cjeloviti karakter određenog područja** i pri tome uključuje i ravnopravno povezuje **prirodne i kulturne sastavnice**, zajedno s **nematerijalnim obilježjima**.

1. UVOD

Određenje pojmova krajolik i krajobraz; kulturni i prirodni krajolik

Prirodni krajolik - razvoj se odvija po zakonima prirode, bez ili s vrlo malim utjecajem čovjeka. Oblikuje ga prirodnost prostora koja proizlazi iz očuvanosti prirodnih vrijednosti i biološke raznolikosti.

Antropogeni krajolik - prirodno stanje promijenjeno čovjekovim djelovanjem.

Kultivirani krajolik/krajobraz najčešće se povezuje s poljoprivrednim, agrikulturnim područjem, kultiviranom određenom biljnom kulturom.

1. UVOD

Određenje pojmova krajolik i krajobraz; kulturni i prirodni krajolik

Kulturni krajolik (*Cultural Landscape*) - zemljopisno područje povezano s povijesnim djelovanjem, događajima i osobama, a uključuje kulturne i prirodne sastavnice, odražava kulturne i estetske vrijednosti te sadrži svojstva kulturnog naslijeđa.

1. UVOD

Određenje pojmova krajolik i krajobraz; kulturni i prirodni krajolik

U sadašnjoj prostorno planskoj dokumentaciji:

- **osobito vrijedan kulturni (kultivirani)**
- **osobito vrijedan prirodni krajolik (krajobraz)**

Nisu uspostavljene nadležnosti za provođenje zaštite.

Zakonodavna osnova, koja uključuje zakonodavne dokumente i institucije koje se bave pitanjima i imaju nadležnosti za provođenje, važan je, ali nije i jedini **preduvjet zaštite krajolika**.

1. UVOD

Ocjena stanja i polazišta zakonodavne zaštite krajolika u RH

- različito tumačenje pojma landscape - krajolik/krajobraz/pejsaž
- korištenje pojmova s različitim razumijevanjem: kulturni krajolik, kultivirani krajobraz, osobito vrijedan predjel-kulturni krajobraz, osobito vrijedan predjel-prirodni krajobraz, etno zone, isl.
- nedovoljno razvijena svijest o značenju i vrijednostima krajolika
- nedostatak Politike i Strategije zaštite krajolika
- nedostatak zakonskog okvira, posebno prostorno planskog uređenja
- nedovoljna primjena međunarodnih standarda prepoznavanja, vrednovanja i zaštite krajolika
- nedovoljno uključivanje lokalne zajednice u zaštitu i planiranje
- nedovoljna povezanost institucionalnog okvira (sveučilišta, istraživačkih instituta, državnih tijela i ustanova, ..) i sl.

1. UVOD

Izazovi zaštite krajolika u Hrvatskoj i na pilot području Dubrovnika

Krajolik se u HR ne štiti posebnim zakonom kojim bi se propisali postupci provedbe, već je uključen u nekoliko sektorskih.

Važan stupanj zaštite krajolika uspostavljen je potpisivanjem **European Landscape Convention** i donošenjem **Zakona o prihvatanju Konvencije o europskim krajobrazima** (NN 12/2002.)

U Zakonu nisu propisani instrumenti provedbe:

- ugraditi krajolik u svoje politike regionalnog i urbanističkog planiranja te u sve politike koje mogu izravno ili neizravno utjecati na krajolik (kultura, zaštita okoliša, poljoprivreda, gospodarstvo...)
- prostorno-planska dokumentacija kao glavni instrument provedbe zaštite, planiranja i korištenja krajolika.

1. UVOD

Izazovi zaštite krajolika u RH te na pilot području Dubrovnika

Suvremene promjene i utjecaji razvoja - prijetnja vrijednostima krajolika.

turistifikacija, globalizacija,.. – identitet, genius loci, lokalni karakter

Zaštita kulturnog i prirodnog naslijeđa sadržanog u krajoliku usmjerava se na održavanje postojećih vrijednosti, a suprotstavljena je prekomjernom širenju gradnje i pritiscima razvoja turizma i ostalih suvremenih sadržaja.

Zaštita krajolika i razvoj ne moraju biti suprotstavljene, već se mogu podupirati i uvažavati.

Prepoznavanje obilježja i vrijednosti krajolika, odnosno pripadajuće okoline važno je za prezentaciju Dubrovnika kao mjesta Svjetske baštine.

2. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U MEĐUNARODNIM DOKUMENTIMA **Pregled i analiza međunarodnih i europskih konvencija**

Međunarodne **konvencije, uredbe i direktive**

- pravno obvezujući dokumenti
- utvrđuju načine, standarde i metode djelovanja
- uključuju postupak potpisivanja zemalja članica
- Konvencije UNESCO-a ne zahtijevaju potpisivanje, nakon prihvaćanja zemalja članica potpisuje predsjednik Generalne skupštine.

Stručne **povelje, preporuke,..** (*Charters, Declaration, Recommendation*)

- etički kodeks kojim se propisuju stručni standardi djelovanja.
- propisuju smjernice kojih se moraju pridržavati stručna tijela zemalja članica.

2. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U MEĐUNARODNIM DOKUMENTIMA

Pregled i analiza međunarodnih i europskih konvencija

Konvencija o zaštiti Svjetske kulturne i prirodne baštine (*Convention concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage, 1972.*)

-kulturna i prirodna baština, mješovita mjesta (mixed sites)

Konvencija o zaštiti Svjetske kulturne i prirodne baštine dopunjena 1992. uvođenjem pojma kulturnih krajolika

Operativne smjernice: kulturni krajolik

- kombinirano djelo čovjeka i prirode
ilustrira razvoj ljudskog društva i naselja kroz povijest pod utjecajem fizičkih ograničenja i/ili mogućnosti njihovog prirodnog okoliša te društvenih, gospodarskih i kulturnih snaga društva, unutarnjih i vanjskih.

2. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U MEĐUNARODNIM DOKUMENTIMA

Pregled i analiza međunarodnih i europskih konvencija

Konvencija o zaštiti Svjetske kulturne i prirodne baštine, 1992.

tri glavne kategorije kulturnih krajolika:

i) namjerno oblikovani krajolik koji je oblikovan svjesnom namjerom čovjeka.

ii) organski razvijeni krajolik: današnji oblik stvorio i razvio tijekom povijesnog razvoja: **reliktini i kontinuirani**

iii) asocijativni- krajolik povezanosti, materijalni kulturni elementi, mogu biti neznatni ili potpuno izostati

Granice zaštite kulturnog dobra trebaju osigurati potpuno izražavanje njegovih iznimnih vrijednosti te **integritet i autentičnost**. Osim granica zaštite unutar kojih se nalaze izravni materijalni dokazi iznimnih vrijednosti kulturnog dobra, određuje se i **kontaktno područje (buffer zone)** koje obuhvaća okolna područja kojima se osigurava pravilna zaštita dobra.

Plan upravljanja (Management plan) za dobra na listi Svjetske baštine

2. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U MEĐUNARODNIM DOKUMENTIMA **Pregled i analiza međunarodnih i europskih konvencija**

Europska konvencija o krajoliku /European Landscape Convention,
(2000.) **Zakon o potvrđivanju Konvencije o europskim krajobrazima 2002/04.**

Opće mjere:

- krajolike zakonom priznati kao bitnu sastavnicu čovjekovog okruženja
- uspostaviti i provoditi krajobrazne politike koje imaju za cilj zaštitu, upravljanje i planiranje krajolika
- uspostaviti postupke sudjelovanja javnosti, lokalnih i regionalnih vlasti
- ugraditi krajolik u svoje politike regionalnog i urbanističkog planiranja te u ostale politike

Posebne mjere:

- prepoznati (identificirati) i ocjeniti krajolike na teritoriju cijele države
- vrednovati tako prepoznate krajolike
- uspostaviti instrumente zaštite, upravljanja i planiranja krajolika
- jačati svijest građana, organizacija i vlasti o vrijednostima krajolika

2. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U MEĐUNARODNIM DOKUMENTIMA

Pregled i analiza međunarodnih i europskih konvencija

Konvencija o očuvanju nematerijalne kulturne baštine (Zakon o potvrđivanju konvencije o zaštiti nematerijalne kulturne baštine)

- nematerijalna kulturna baština obuhvaća vještine, izvedbe, izričaje, znanja i vještine, instrumente, predmete, rukotvorine te kulturne prostore koji su s tim povezani

Konvencija o vrijednosti kulturne baštine za društvo, Faro konvencija, (Zakon o potvrđivanju Konvencije o vrijednosti kulturne baštine)

kulturna baština - skupina dobara naslijeđenih iz prošlosti koje ljudi identificiraju, kao odraz i izričaj svojih vrijednosti, vjerovanja, znanja i tradicija, a koje su u stalnom procesu razvoja. Krajolik je uključen kroz aspekte okoliša koji proistječu iz međusobnog djelovanja ljudi i mjesta u vremenu.

- **svi, pojedinačno ili skupno, imaju pravo na korištenje kulturne baštine** kao i na doprinos njezinom obogaćivanju
- priznati **javni interes** koji je vezan uz kulturnu baštinu u skladu njezinim značenjem za društvo

2. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U MEĐUNARODNIM DOKUMENTIMA **Međunarodne i europske povelje, deklaracije i preporuke**

Atenska povelja o restauraciji povijesnih spomenika, 1931.

- važnost zaštite područja koje okružuje povijesni spomenik te očuvanje slikovitih vizura koje formiraju i određuju prostorni smještaj spomenika

Preporuka o zaštiti ljepote i karaktera krajolika i mjesta, 1962.

- zaštita se ne treba ograničiti na prirodne krajolike i mjesta, već i na krajolike i mjesta koji su rezultat rada čovjeka
- u prostornim i urbanističkim planovima - odredbe koje definiraju obveze za zaštitu krajolika pa i onih koji nisu zaštićeni zakonom
- krajolici velikog mjerila trebaju biti rangirani po zonama

2. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U MEĐUNARODNIM DOKUMENTIMA **Međunarodne i europske povelje, deklaracije i preporuke**

Venecijanska povelja o zaštiti i restauraciji spomenika i mjesta, 1964.
- zaštita spomenika podrazumijeva i očuvanje njegova smještaja

2. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U MEĐUNARODNIM DOKUMENTIMA **Međunarodne i europske povelje, deklaracije i preporuke**

Preporuka o očuvanju i suvremenoj ulozi povijesnih područja, 1976.

povijesna i arhitektonska područja: grupe zgrada, struktura i otvorenih prostora uključujući arheološka mjesta, sastavljena od ljudskih naselja u urbanom i ruralnom okolišu, čija je vrijednost prepoznata s arheološkog, arhitektonskog, povijesnog, estetskog i socio-kulturnog stajališta.

- **povijesni urbani krajolik** - rezultat društvenih procesa, dio šireg područja, njegove prirodne, ruralne ili izgrađene okoline.
- povijesno područje i njegova okolina treba se sagledavati u svojoj ukupnosti - kao cjelina čija ravnoteža i specifičnosti ovise o povezivanju dijelova, a uključuju zgrade, prostornu organizaciju i **okolinu (Setting)**
- uvodi **Plan zaštite** (Conservation Plan) koji treba definirati: područja i sve elemente koji će biti zaštićeni; uvjete i ograničenja koji se na njih primjenjuju;
- izrađuje se nakon što su provedene sve potrebne studije i istraživanja

2. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U MEĐUNARODNIM DOKUMENTIMA **Međunarodne i europske povelje, deklaracije i preporuke**

Povelja o očuvanju povijesnih parkova i vrtova (Charter on the preservation of historic gardens, Florence Charter, 1981)

- povijesni vrt i park - arhitektonska i hortikultura kompozicija od interesa za javnost s povijesnog ili umjetničkog stajališta
- povijesni vrt se ne može odvojiti od svog okruženja, bilo da je urbano ili ruralno, umjetno ili prirodno
- očuvanje povijesnih vrtova mora se osigurati u okviru prostorno planske dokumentacije na regionalnoj i lokalnoj razini planiranja.

2. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U MEĐUNARODNIM DOKUMENTIMA **Međunarodne i europske povelje, deklaracije i preporuke**

Povelja o očuvanju povijesnih gradova i urbanih područja, Charter for the Conservation of Historic Towns and Urban Areas, Washington, 1987.

- Vrijednosti: povijesni karakter urbanog područja, materijalne i duhovne elemente koji izražavaju njegov karakter, te odnos grada (urbanog područja) prema okolini, prirodnoj ili izgrađenoj.

Konzervatorski plan (Conservation Plan), multidisciplinarni pristup

- mjere zaštitu povijesne građe urbanog prostora ali i okolnog područja

2. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U MEĐUNARODNIM DOKUMENTIMA

Međunarodne i europske povelje, deklaracije i preporuke

Dokument o autentičnosti (The Nara Document on Authenticity, 1994.)

- **autentičnost** je osnovni kvalifikacijski faktor vrednovanja, a očituje se u fizičkoj građi, obliku i dizajnu, materijalima i građi, korištenju i namjeni, tradicijama i tehnikama, okolini (setting), duhu mjesta i osjećajima te ostalim čimbenicima kulturnog dobra.
- baština treba biti prepoznata u svom širem društvenom, povijesnom i fizičkom **kontekstu**, te u svojoj okolini, odnosno smještaju (*Setting*).
- očuvanje baštine u svim njezinim oblicima i povijesnim razdobljima

2. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U MEĐUNARODNIM DOKUMENTIMA **Međunarodne i europske povelje, deklaracije i preporuke**

Međunarodna povelja o kulturnom turizmu, 1999.

- dugoročna zaštita i očuvanje života kulturne baštine - njezin fizički i ekološki integritet te okolišni kontekst, trebaju biti odrednica socijalne, ekonomske, političke, zakonodavne, kulturne i razvojne politike turizma.
- razvoj turizma i infrastrukturni projekti trebaju uzeti u obzir estetske, socijalne i kulturne dimenzije, prirodne i kulturne krajolike, obilježja bioraznolikosti i širi vizualni kontekst nasljeđa.

2. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U MEĐUNARODNIM DOKUMENTIMA

Međunarodne i europske povelje, deklaracije i preporuke

Povelja za mjesta kulturnog značaja (Charter for Places of Cultural Significance), Burra, 1981., 1999.

- pojam **mjesto** (*Site*): područje, prostor, krajolik, zgrada ili druge građevine, skupina zgrada, a uključuje sadržaje, prostore i poglede.
- **kulturni značaj** : zbroj estetske, povijesne, znanstvene, društvene i duhovne vrijednost baštine
- očuvanje vizualne okoline (*setting*) doprinosi kulturnom značaju mjesta.
- **Konzervatorski plan** (Conservation Plan)

2. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U MEĐUNARODNIM DOKUMENTIMA

Međunarodne i europske povelje, deklaracije i preporuke

Deklaracija o očuvanju povijesnih urbanih krajolika (*Declaration on the Conservation of Historic Urban Landscapes, Vienna Memorandum, 2005*)

- povijesni urbani krajolik izvodi svoja obilježja i karakter izvodi iz odnosa s fizičkim, vizualnim, duhovnim i ostalim kulturnim kontekstima i okolinom
- u planiranju i razvoju grada ne smiju biti ugroženi **autentičnost** i **integritet** povijesnog dijela grada (prostorni ustroj, kompozicija, matrica, izgrađene stukture,..) te funkcionalni i vizualni odnos s pripadajućim okruženjem
- promjene koje se događaju u okruženju **ne smiju narušiti integritet** povijesnog urbanog krajolika.

2. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U MEĐUNARODNIM DOKUMENTIMA

Međunarodne i europske povelje, deklaracije i preporuke

Deklaracija o očuvanju smještaja struktura, mjesta i područja baštine, Xian, 2005.

- **smještaj, okolina (*setting*)** struktura i mjesta baštine -neposredno i prošireno okruženje koje je dio, ili doprinosi njegovom značaju i prepoznatljivom karakteru.
- smještaj uključuje: topografiju mjesta, geomorfologiju, hidrologiju i prirodne značajke; izgrađeni okoliš povijesni i suvremeni; podzemnu i nadzemnu infrastrukturu; otvorene prostore i vrtove; uzorke korištenja prostora i prostornu organizaciju; percepciju i vizualne odnose kao i ostale elemente urbane i strukture.
- osigurati uspostavu zaštite i kontaktne (buffer) zone, koje odražavaju i čuvaju značaj i razlikovni karakter njihovog smještaja
- instrumenti planiranja trebaju sadržavati odredbe kojima se učinkovito kontrolira utjecaj od promjena u smještaju.

2. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U MEĐUNARODNIM DOKUMENTIMA **Međunarodne i europske povelje, deklaracije i preporuke**

Preporuka o povijesnim urbanim krajolicima, *Recommendation on the Historic Urban Landscape*, 2011.

Pristup povijesnog urbanog krajolika temelji se na primjeni alata prilagođenih lokalnom kontekstu, a uključuje različite dionike:

- alate građanskog angažmana
- znanstvene i planerske alate
- regulatorni sustav i legislativu - mjere s ciljem očuvanja i upravljanja obilježjima urbane baštine uključujući socijalne, okolišne i kulturne vrijednosti

Europska povelja o planiranju, *The Charter of European Planning*, 2013.

- integralni pristup krajoliku te sudjelovanje građana u procesima planiranja i odlučivanja
- integralni pristup krajoliku neizostavni je u prostornom planiranju kako bi se očuvale njegove kulturne, okolišne, socijalne i ekonomske vrijednosti.
- integralni pristup krajoliku treba biti integriran u sve politike koje na njega imaju izravni ili neizravni utjecaj.

2. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U MEĐUNARODNIM DOKUMENTIMA **Pregled i analiza međunarodnih uredbi i direktiva**

- **Konvencija o biološkoj raznolikosti**
- **Konvencija o zaštiti morske sredine i priobalnog područja Sredozemlja**
- **Protokol o područjima pod posebnom zaštitom i bioraznolikosti Sredozemlja**
- **Protokol o integriranom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja**

3. ZAKONSKA ZAŠTITA KRAJOLIKA U HRVATSKOJ **Zakonski i podzakonski dokumenti**

Zakon o potvrđivanju Konvencije o europskim krajobrazima, (NN 12/02, 11/04)

- krajolike priznati zakonom kao bitnu sastavnicu čovjekova okruženja
- uspostaviti i provoditi krajolične politike koje imaju za cilj zaštitu
- uspostaviti postupke sudjelovanja javnosti, lokalnih i regionalnih vlasti
- ugraditi krajolik u svoje politike regionalnog i urbanističkog planiranja
- prepoznati vlastite krajolike na teritoriju države i provesti tipološku podjelu
- analizirati i ocijeniti značajke krajolika te pritiske uslijed kojih se mijenjaju
- vrednovati tako prepoznate krajolike, na temelju stručnih kriterija, ali i onih koje im pridaju stanovnici

3. ZAKONSKA ZAŠTITA KRAJOLIKA U HRVATSKOJ **Zakonski i podzakonski dokumenti**

Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13)

- u pojmovniku i ciljevima prostornog uređenja ne spominje se krajolik
- pojam krajolik koristi se samo pri određivanju postupaka u planiranju zaštićenog obalnog područja mora
- sadržaj prostornih planova ovisno o razini i obuhvatu sadrže, odnosno propisuju prostorne pokazatelje, prostorne standarde, kartografske prikaze namjena prostora, infrastrukturnih koridora, uvjete važne za provedbu prostornog plana, razinu uređenosti naselja, mjere zaštite okoliša, zahtjeve zaštite prirode, kulturne baštine i drugih zaštićenih vrijednosti – ali se **ne spominje krajolik**

3. ZAKONSKA ZAŠTITA KRAJOLIKA U HRVATSKOJ **Zakonski i podzakonski dokumenti**

Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13.)

- **krajobraz** (čl.7)
- **nacionalni park** - prostrano, pretežno neizmijenjeno područje kopna i/ili mora iznimnih i višestrukih prirodnih vrijednosti.., a prvenstveno je namijenjen očuvanju izvornih prirodnih i **krajobraznih vrijednosti**.
- **park prirode** prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i/ili mora velike bioraznolikosti i/ili georaznolikosti, s vrijednim ekološkim obilježjima te **krajobraznim i kulturno-povijesnim vrijednostima**.
- Regionalni park prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i/ili mora velike bioraznolikosti i/ili georaznolikosti, s vrijednim ekološkim obilježjima i **krajobraznim vrijednostima**
- **značajni krajobraz** prirodni ili kultivirani predjel velike krajobrazne vrijednosti i bioraznolikosti i/ili georaznolikosti -očuvanih obilježja karakterističnih za pojedino područje
- **spomenik parkovne arhitekture** - umjetno oblikovani prostor (perivoj, botanički vrt, arboretum, gradski park) koji ima estetsku, stilsku,...

3. ZAKONSKA ZAŠTITA KRAJOLIKA U HRVATSKOJ **Zakonski i podzakonski dokumenti**

Zakon o zaštiti okoliša (NN 110/07., 80/13.)

- Krajobraz - određeno područje viđeno ljudskim okom, čija je narav rezultat međusobnog djelovanja prirodnih i ljudskih čimbenika, a predstavlja bitnu sastavnicu čovjekovog okruženja, izraz raznolikosti zajedničke kulturne i prirodne baštine te temelj identiteta područja.
- prirodna dobra i krajobrazne vrijednosti treba očuvati na razini obujma i kakvoće koji ne ugrožavaju zdravlje i život čovjeka i nisu štetni za biljni i životinjski svijet
- Instrumenti zaštite okoliša : Strateška procjena utjecaja strategije, plana i programa na okoliš i Studija utjecaja na okoliš

3. ZAKONSKA ZAŠTITA KRAJOLIKA U HRVATSKOJ **Zakonski i podzakonski dokumenti**

Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, 1999.

- krajolik ili njegov dio koji sadrži povijesno karakteristične strukture koje svjedoče o čovjekovoj nazočnosti u prostoru - jedna od vrsta kulturnih dobara
- nisu određeni instrumenti njegove zaštite, niti obveze koje bi se trebale provoditi kroz ostale sektore kojima se uređuju provedbeni postupci zaštite
- za kulturno povijesne cjeline – kulturne krajolike, zakonom nije predviđena izrada prostornog plana područja posebnih obilježja ili sličnog prostorno planskog dokumenta

3. ZAKONSKA ZAŠTITA KRAJOLIKA U HRVATSKOJ **Zakonski i podzakonski dokumenti**

Zakon o obnovi ugrožene spomeničke cjeline Dubrovnika (NN 21/86., 33/89., 26/93., 128/99.)

- spomenička cjelina obuhvaća Stari dubrovački grad i njegove sastavne povijesne dijelove uključene u zonu zaštite, ali **ne uključuje okolinu**
- stručne i druge poslove organiziranja i provođenje programa obnove spomeničke cjeline obavlja Zavod za obnovu Dubrovnika
- radi ostvarivanja društvenog interesa i ostvarivanja društvenog utjecaja na obnovu spomeničke cjeline osniva se **Odbor za obnovu Dubrovnika**
- obnova spomeničke cjeline provodi se u skladu s provedbenim urbanističkim planom starog dubrovačkog grada i provedbenim urbanističkim planovima njegovih sastavnih povijesnih dijelova te prema programima obnove spomeničke cjeline
- Programi obnove spomeničke cjeline donose se kao dugoročni i srednjoročni programi.
- Izostaje Plan upravljanja

3. ZAKONSKA ZAŠTITA KRAJOLIKA U HRVATSKOJ **Zakonski i podzakonski dokumenti**

Ostali zakoni:

Zakon o vodama

Zakon o šumama

Zakon o poljoprivredi

Zakon o cestama

Zakon o energiji

ne spominju krajolik ni krajobrazne vrijednosti

3. ZAKONSKA ZAŠTITA KRAJOLIKA U HRVATSKOJ **Zakonski i podzakonski dokumenti**

Pravilnik o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova (NN 106/98., 39/04., 45/04. – ispravak i 163/04.) (izvan snage)

krajobraz je obuhvaćen kategorijom područja posebnih ograničenja u prostoru, a uključuje:

- osobito vrijedan prirodni krajobraz,
- osobito vrijedan kultivirani krajobraz,
- oblikovno vrijedno područje gradskih i seoskih cjelina,
- zaštitno područje uz posebno vrijedne ili osjetljive gradske i seoske cjeline,
- točke i potezi panoramskih i vizurnih vrijednosti krajolika i naselja

3. ZAKONSKA ZAŠTITA KRAJOLIKA U HRVATSKOJ **Zakonski i podzakonski dokumenti**

Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra kulturnih dobara RH (NN 89/11)

- kulturno povijesna cjelina: vrt, park, perivoj, ostale vrste vrtne arhitekture
- kulturni krajolik/krajobraz
- povijesni krajolik koji se izjednačava s pojmom memorijalne baštine.

3. ZAKONSKA ZAŠTITA KRAJOLIKA U HRVATSKOJ **Strateški i programski dokumenti RH**

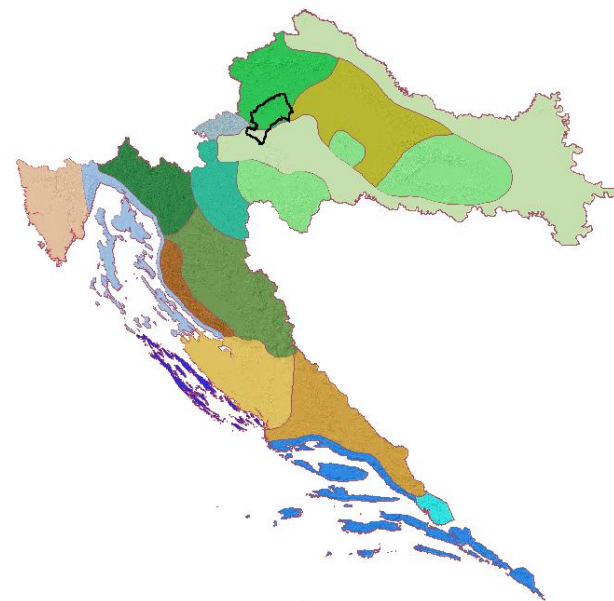
Strategija prostornog uređenja RH, 1997.

- Krajolik-cjelovita prostorna, biofizička i antropogena struktura, u rasponu od potpuno prirodne do pretežito ili gotovo potpuno antropogene (visoko urbanizirani ili tehničko-tehnološki prostori)
- **Krajobrazna osnova Hrvatske**, prostorno-planska podloga za integralnu zaštitu prirodnih i kulturno-povijesnih vrijednosti prostora, odnosno identiteta krajolika.
- uspostaviti i održavati na državnoj, županijskoj i gradskoj/općinskoj razini pri nadležnim službama prostornog uređenja, uz multidisciplinarnu suradnju službi zaštite prirodne i graditeljske baštine te zaštite okoliša
- **Atlas prirodnih i kulturno-povijesnih krajolika Hrvatske**, izraditi po županijama, u funkciji podizanja javne svijesti i svih korisnika prostora o značenju, ugroženosti i osnovnim smjernicama zaštite kroz primjereno korištenje baštine

3. ZAKONSKA ZAŠTITA KRAJOLIKA U HRVATSKOJ **Zakonski i podzakonski dokumenti**

Program prostornog uređenja RH, 1999.

- Krajobraznu osnovu Hrvatske treba uspostaviti kao prostorno-plansku podlogu integralne zaštite raznolikosti i identiteta krajolika.
- Krajobraznu osnovu trebaju izraditi nadležne službe za prostorno uređenje, zaštitu prirode i okoliša te za zaštitu kulturne baštine.
- Provedena je krajobrazna regionalizacija Hrvatske prema kojoj je prepoznato šesnaest krajobraznih regija na temelju korištenja kriterija prirodnih obilježja.

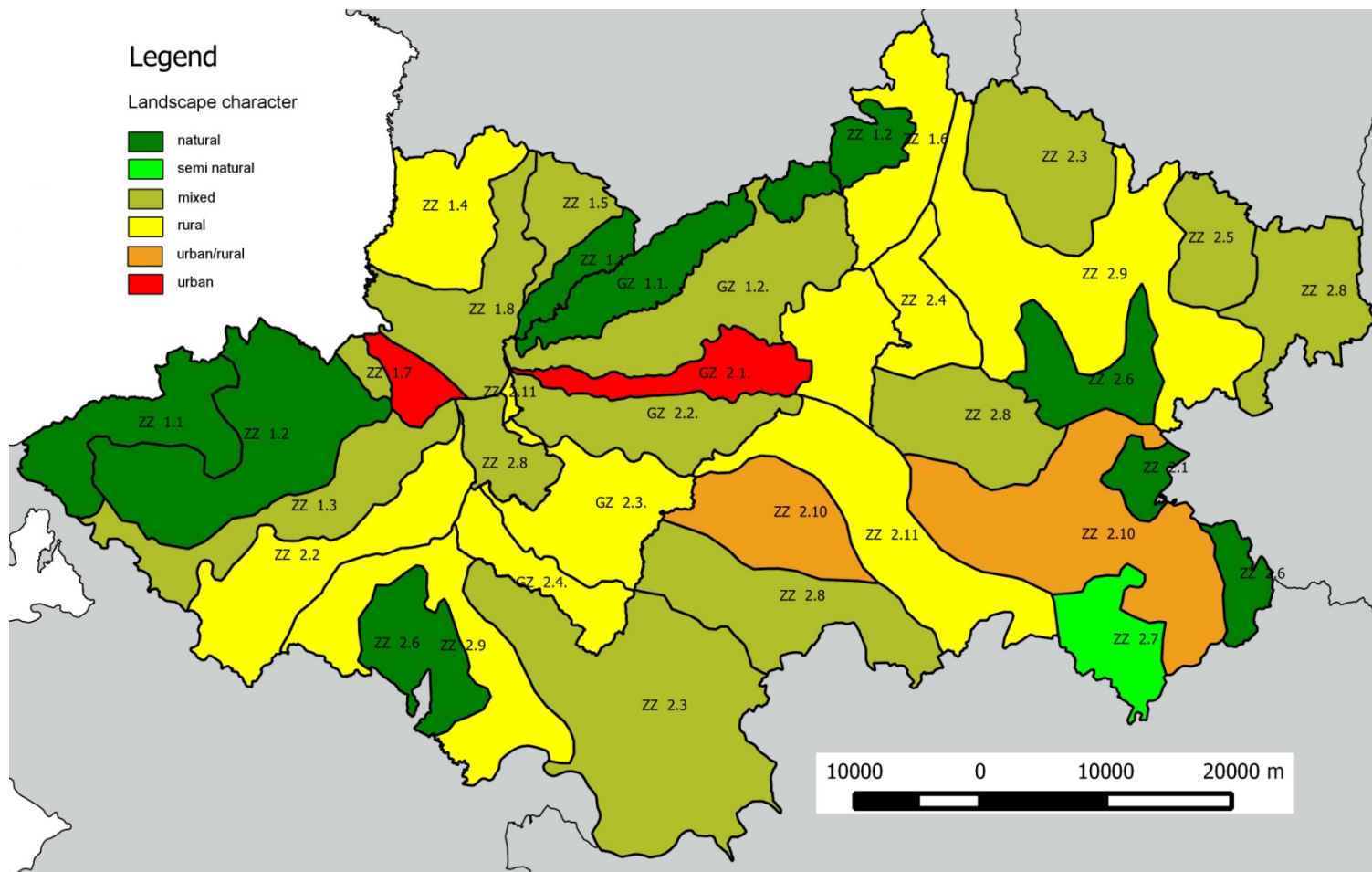

Krajobrazna osnova Hrvatske izrađena na temelju prirodnih kriterija

3. ZAKONSKA ZAŠTITA KRAJOLIKA U HRVATSKOJ

Strateški i programski dokumenti RH

Objedinjeni rezultati Krajobrazne studije Grada Zagreba i Zagrebačke županije
razina općeg krajobraznog tipa

3. ZAKONSKA ZAŠTITA KRAJOLIKA U HRVATSKOJ **Strateški i programski dokumenti RH**

Nacionalna strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti RH (NN 143/08)

Smjernice za očuvanje krajobraza:

- sustavni pristup očuvanju krajobraza kroz međusektorsku suradnju
- osnivanje nacionalnog povjerenstva za krajobraz u nadležnosti Ministarstva kulture
- donošenje nacionalnog programa za primjenu Europske konvencije o krajoliku
- identifikacija, tipologizacija i znanstveno-stručno vrednovanje krajobraza te izrada Krajobrazne osnove Hrvatske kojoj treba osigurati primjenu

3. ZAKONSKA ZAŠTITA KRAJOLIKA U HRVATSKOJ **Strateški i programski dokumenti RH**

Strategija očuvanja, zaštite i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine RH 2011-2013.

- kulturni krajolik - zajedničko djelo čovjeka i prirode, ilustrira razvitak zajednice i pripadajućeg teritorija kroz povijest, te sadrži karakteristične povijesne strukture
- uspostaviti kriterije i standarde za evidenciju, dokumentiranje, vrednovanje i zaštitu kulturnih krajolika
- dopuniti zakonsku regulativu, propisati postupke zaštite, planiranja i upravljanja kulturnim krajolicima
- provesti sustavnu evidenciju i inventarizaciju, stvaranje Registra i baze podataka kulturnih krajolika Hrvatske
- priprema programa održivog korištenja kulturnih krajolika, posebice onih u priobalju, na otocima i planinskim područjima

3. ZAKONSKA ZAŠTITA KRAJOLIKA U HRVATSKOJ **Strateški i programski dokumenti RH**

Strategija održivog razvitka RH (NN30/09.)

Konstatira da Hrvatska posjeduje različite tipove krajobraza, te da je krajobrazna raznolikost ugrožena jednoličnom i ambijentalno neusklađenom urbanizacijom, lokacijski i arhitektonski neprikladnom gradnjom, krupnim infrastrukturnim zahvatima, te poljoprivrednim djelatnostima.

Mjere koje se predlažu za učinkovitu zaštitu biološke i krajobrazne raznolikosti jesu primjena i unaprjeđenje postojećih i donošenje novih zakonskih propisa, te razumno gospodarenje i zaštita prirodnih vrijednosti.

Konstatira da su Zakonom o prostornom uređenju i gradnji propisana su pravila uređenja prostora s ciljem njegove zaštite i održivog gospodarenja, a osobito obalnog i otočnog područja te donošenje propisa za uspostavu i izradu Krajobrazne osnove Hrvatske.

4. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U DOKUMENTIMA REGIONALNE I LOKALNE RAZINE /Strateški i programski dokumenti****

Razvojna strategija Dubrovačko-neretvanske županije 2007.-2013.

- strateški cilj - održivo korištenje prirodne i kulturne baštine
- prioritet revitalizacija i održivo korištenje krajobraza.
- mjera - evidentiranje, stručno vrednovanje i zaštita krajobraza
- utvrditi krajobrazne tipove i značajnije krajobraze u DNŽ i uključiti ih u baze podataka sustava o zaštiti prirode
- utvrditi krajobrazne tipove za DNŽ i osobito vrijedne krajobraze kao zaštićene prirodne vrijednosti te osigurati praćenje stanja
- provedba postupka zaštite tih područja
- izraditi planove zaštite i upravljanja za značajnije krajobraze.

4. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U DOKUMENTIMA REGIONALNE I LOKALNE RAZINE /**Strateški i programski dokumenti**

Regionalni operativni program Dubrovačko-neretvanske županije 2007.-2013.

opći osnovni razvojni ciljevi županije su: uravnotežen i održiv razvoj obale, otoka i zaleđa, očuvanje prirodne i kulturne baštine uz poboljšanje kvalitete života te unaprjeđenje kvalitete odgoja i obrazovanja

U analizi stanja i ostavarenju ciljeva razvoja , osim zaštićene prirodne i kulturne baštine (zakonom i prostorno planskom dokumentacijom) **krajolik nije prepoznat kao element vrijednosti i identiteta područja.**

4. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U DOKUMENTIMA REGIONALNE I LOKALNE RAZINE /Strateški i programski dokumenti****

Program zaštite okoliša Grada Dubrovnika (2012. - 2015.)

- izraditi **Krajobraznu osnovu Grada Dubrovnika** kao jednu od stručnih podloga za izradu Razvojne strategije Grada Dubrovnika.
- izraditi strateške smjernice kako bi se osigurale mjere za zaštitu posebnosti krajobraza u procesu prostornog planiranja i upravljanja
- planirati i promovirati održivo gospodarenje i korištene te revitalizaciju zaštićenih i evidentiranih prirodnih vrijednosti i krajobraza – uključiti u strategiju turističkog razvoja
- izraditi **Katastar zelenila Grada Dubrovnika**

4. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U DOKUMENTIMA REGIONALNE I LOKALNE RAZINE /Prostorno planski dokumenti****

Prostorni plan Dubrovačko- neretvanske županije

Osnovni cilj zaštite krajobraznih vrijednosti DNŽ osigurati vitalni i uravnoteženi krajobraz s gospodarskog, socijalnog, prostornog, ekološkog i kulturnog gledišta, uz čuvanje identiteta područja

- provesti cjelovito vrednovanje krajobraza DNŽ i sukladno tome revidirati prostorno-plansku dokumentaciju
- osobito vrijedne prirodne krajobraze zaštititi temeljem Zakona o zaštiti prirode
- osobito vrijedno područje - prirodni krajobraz 61 lokacija
- osobito vrijedni predjeli - kulturni krajobrazi 17 lokacija
- etnozone (nacionalne i županijske razine značaja)
- kulturni krajolik, specifični oblik tradicionalnog obrađivanja tla (suhozidi)
- Zaštita slike ruralnih i urbanih naselja

4. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U DOKUMENTIMA REGIONALNE I LOKALNE RAZINE /Prostorno planski dokumenti****

Prostorni plan uređenja Grada Dubrovnika

osobito vrijedan predjel – prirodni krajobraz (prema PPDNŽ)

- Akvatorij otoka Lokruma
- Uvala Zaton i akvatorij zaljeva Budima
- Perivoj Đorđić –Mayneri na otoku Lopudu.
- Estuarij Rijeke Dubrovačke; ekološki vrijedno područje,
- Otok Daksa; memorijalno područje
- Srđ s naseljem Bosanka
- zapadni dio poluotoka Lapad
- stjenoviti obronci Rijeke dubrovačke
- zelene padine Babinog Kuka, Hladnice, Montovjerne i Gorice
- prostor povijesne vrtne zone

osobito vrijedan predjel kultivirani krajobraz

- terasirana tla s poljoprivrednim kulturama
- povijesni vrtovi i perivoji

Osim općih mjera da je sve navedene lokalitete potrebno zaštititi, ne propisuju se daljnji detaljniji postupci.

4. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U DOKUMENTIMA REGIONALNE I LOKALNE RAZINE /Prostorno planski dokumenti****

Generalni urbanistički plan Dubrovnika

Krajobraz je obrađen u poglavlju 3.2.5. Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite površina i građevina kao osobito vrijedan predjel - prirodni krajobraz oslanjajući se na podatke PPDNŽ i PPUGD

osobito vrijedan predjel – prirodni krajobraz: - Gruški zaljev, Lapad, padine Srđa, Lokrum, stjenovite padine Rijeke dubrovačke

Mjere zaštite krajobraza su vrlo općenite jer se ne temelje na provedenim analizama i vrednovanju prostora, stoga i nisu definirane za konkretne situacije.

4. ANALIZA ZAŠTITE KRAJOLIKA U DOKUMENTIMA REGIONALNE I LOKALNE RAZINE /**Prostorno planski dokumenti**

UPU športsko rekreacijski centar s golf igralištem i turističkim naseljem Bosanka- sjever i Bosanka -jug (2013.)

Zaštita kulturno-povijesnih građevina i ambijentalnih vrijednosti:

- fortifikacijski krajolik – *moguća prenamjena, očuvanje i prezentacija
građevina fortifikacijskog sustava kao i aktiviranje triju paralelnih povijesnih
komunikacija do platoa Srđ, zabilježenih i u austrijskom nacrtu iz 1865.*

Uvjeti uređenja krajobraza:

- *obvezno je stvoriti skladnu funkcionalnu, percepcijsku i krajobrazno-
ekološku povezanost golf resorta (jedinstvo cjeline krajobraza), svih
njegovih dijelova, s bližim i daljim susjedstvom u prostoru Srđa*
- *potrebno formirati kulturni krajobraz uz sve planirane zgrade, sportske
terene i prometnice te koristiti prevladavajuće autohtono i djelomice
udomaćeno bilje.*
- *provedba javnog arhitektonskog natječaja za tri zgrade/cjeline te izrada
projekta krajobraznog uređenja od strane ovlaštenog krajobraznog
arhitekta.*

5. PREGLED ZAŠTITE KRAJOLIKA U ZAKONODAVSTVU POJEDINIH EUROPSKIH ZEMALJA /Primjeri zakonske zaštite krajolika****

Krajolik u ustavnom pravu europskih zemalja (Grčka, Španjolska, Italija, Nizozemska, Belgija,...)

Krajolik u posebnim zakonima:

Zakon o zaštiti prirode i upravljanju krajolikom, 1976, Njemačka

Zakon o zaštiti prirode i krajolika 1966., Švicarska

Zakon o zaštiti okoliša, poglavlje: Krajolik, Francuska, 1993.

Zakon o zaštiti kulturnih dobara i krajolika, Italija, 2004.

Posredna zaštita krajolika kroz ostale zakone:

Zakon o prostornom planiranju (Švicarska, Njemačka, Danska)

Zakon o povijesnoj i kulturnoj baštini (Švedska, Slovenija, Norveška)

Zakon o morskoj obali (Francuska 1986., Španjolska 1988.)

Zakon o urbanom planiranju i razvitku (Norveška, Velika Britanija, Francuska, Belgija, Malta, Finska, Mađarska, Cipar, Španjolska, Danska)

Zakon o šumama (Rumunjska, Grčka, Danska)

Zakon o urbanizmu (Francuska, 1977.)

5. PREGLED ZAŠTITE KRAJOLIKA U ZAKONODAVSTVU POJEDINI EUROPSKIH ZEMALJA / **Institucije za zaštitu krajolika**

The British Countryside Commission, osnovana 1968., sljednik *National Park Commission* osnovane 1949.

- neovisna vladina agencija s ulogom: organizacije, istraživanja, izrade dokumentacije, promocije, informiranje i javne edukacije
- organizacijsku strukturu čine lokalni i regionalni uredi
- ima ulogu savjetovanja vlade i parlamenta o pitanjima krajolika i ostalih zaštićenih područja.
- prirodni i kulturni krajolik, i ostali krajolici diljem nacionalnog teritorija

Centri i opservatoriji za krajolike - za provođenje krajobraznih politika
Regionalni opservatoriji u Italiji, Španjolskoj,..
Opservatorij za krajolike Katalonije

5. PREGLED ZAŠTITE KRAJOLIKA U ZAKONODAVSTVU POJEDINI EUROPSKIH ZEMALJA / **Provođenje zaštite krajolika**

Procedure i postupci provođenja zaštite krajolika:

- ugrađivanje krajolika u prostorno planske dokumente, razvojne programe i strateško planiranje
- sustav zakonske zaštite krajolika
- obveza izrade plana krajolika

Krajolik kao zaštićeno područje (Velika Britanija): Landscape Conservation Areas. Područja koja se štite sa stanovišta zaštite prirode: National Parks, Areas of Outstanding Beauty, National Scenic Areas, Coast Heritage...

5. PREGLED ZAŠTITE KRAJOLIKA U ZAKONODAVSTVU POJEDINI EUROPSKIH ZEMALJA / **Provođenje zaštite krajolika**

Izrada planova krajolika (Landschaftsplans) na državnoj, regionalnoj i općinskoj/gradskoj razini (**Njemačka**)

- očuvanje kulturnih i povijesnih krajolika, sprječavanje destrukcije i smanjenja vrijednosti te očuvanja vegetacije i ostalih obilježja krajolika
- pejzažni planovi - zasebni dokumenti čiji se elementi ugrađuju u prostorni ili urbanistički plan. Dio su integralnog planiranja, uključeni u prostorno plansku dokumentaciju, a sadržajna struktura određena je zakonom.

Italija

izrada **pejzažnog plana** obvezna je za: krajolike koji imaju estetske i povijesne značajke, obalni pojas u širini od 300 m, obale jezera, pojaseve uz rijeke, izvore vode, visoravni iznad 1200 m nv, parkove i rezervate, arheološka područja, vulkane, područja javnog korištenja....

Sagledavaju **prirodna i kulturna obilježja** krajolika: geomorfologiju, ekologiju te povijesne i kulturne čimbenike, slično njemačkim pejzažnim planovima koji uključuju kulturno povijesnu baštinu.

5. PREGLED ZAŠTITE KRAJOLIKA U ZAKONODAVSTVU POJEDINIH EUROPSKIH ZEMALJA / **Provođenje zaštite krajolika**

Procedure i postupci zaštite krajolika:

Metoda tipološke klasifikacije - karakterizacija krajolika

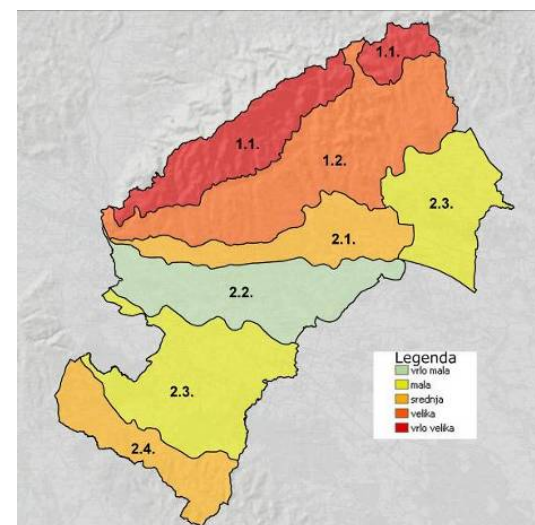
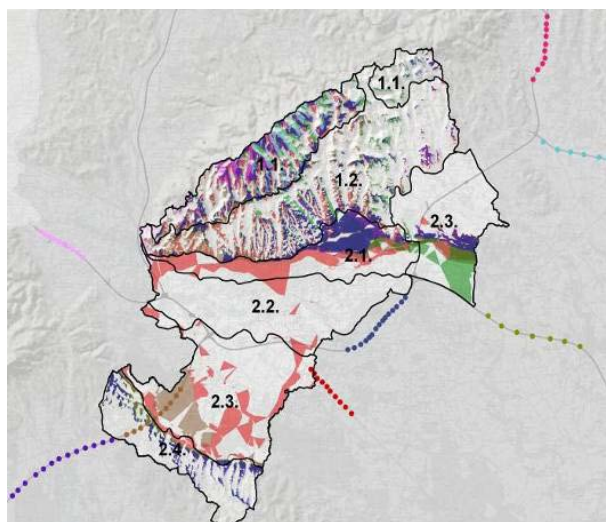
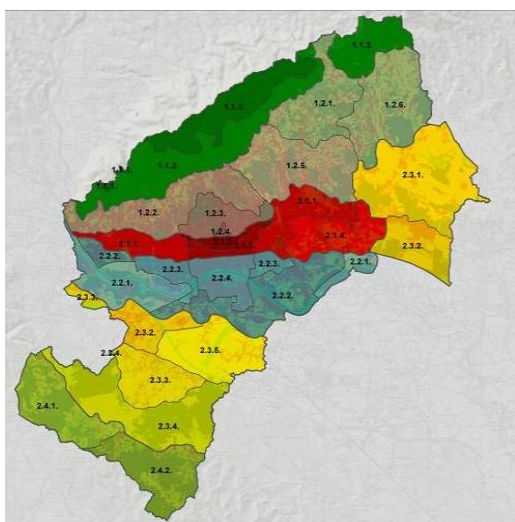
- uključuje opisivanje, razvrstavanje i kartiranje svojstava krajolika, pokazujući razlike između pojedinih područja metodom analitičke podjele te kartografskog prikaza podjele krajolika na jedinice različitog, prepoznatljivog i zajedničkog karaktera
- određivanje krajobraznih jedinica može se provoditi na nekoliko razina, od nacionalne, regionalne i lokalne (krajobrazna regija, opći krajobrazni tip, krajobrazni tip, uzorak
- povijesna karakterizacija (*Historic Characterization*)
- urbana karakterizacija (*Urban Characterization*)
- karakterizacija krajolika mora (*Seascape Characterization*).

5. PREGLED ZAŠTITE KRAJOLIKA U ZAKONODAVSTVU POJEDINIH EUROPSKIH ZEMALJA / **Provođenje zaštite krajolika**

Procedure i postupci zaštite krajolika:

Metoda ocjene karaktera krajolika – uključuje donošenje ocjene o vrijednostima obilježja i sastavnica krajolika te izradu smjernica za njegovu zaštitu i razvoj.

- pokazala je široku praktičnu primjenu sa svrhom održivog prostornog planiranja (Engleska, ...)
- pomaže boljem razumijevanju prostora, od pojedinačnih vrijednosti kulturnog i prirodnog naslijeđa prema cjelini prostora.

7. PREPORUKE ZA USPOSTAVU KRAJOBRAZNIH POLITIKA TE ZA ZAKONODAVNI OKVIR

1. sukladno preuzetim obvezama ELC krajolike treba priznati kao važnu sastavnicu identiteta prostora te ih **ugraditi u Ustav i zakone RH**
 - donošenjem *Zakona o zaštiti krajolika* ili kroz usklađivanje i dopunu *Zakona o zaštiti prirode*, *Zakona o zaštiti okoliša* i *Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara* unutar kojih je već postavljena tema zaštite krajolika i krajobraza te *Zakona o prostornom uređenju*
 - izraditi podzakonske dokumente vezane uz planiranje, zaštitu i korištenje krajolika, te odrediti stručne standarde uključivanja podataka o krajoliku u prostorno-plansku dokumentaciju
2. donijeti **Strategiju zaštite krajolika** te odgovarajuće politike zaštite te ih povezati s ostalim: prostornog uređenja, okoliša, poljoprivrede,
3. osnovati **stručnu ustanovu** (Agenciju, Opservatorij, ili sl.), koja bi se bavila organizacijom, istraživanjima, izradom dokumentacije, promocijom, informiranjem i javnom edukacijom o pitanjima krajolika (nacionalna i regionalna razina)

7. PREPORUKE ZA USPOSTAVU KRAJOBRAZNIH POLITIKA TE ZA ZAKONODAVNI OKVIR

3. Utvrditi **standarde i kriterije za provođenje tipološke klasifikacije i ocjene karaktera krajolika** na svim razinama (nacionalna, regionalna, lokalna)
4. utvrditi standarde i kriterije za **prepoznavanje i vrednovanje krajolika iznimnih vrijednosti (prirodnih i kulturnih)** te za provođenje zaštite - izrada plana krajolika (PPPPO)
5. Osigurati **multidisciplinarni pristup** krajoliku – uvažavanjem prirodnih i kulturnih obilježja
6. Osigurati **sudjelovanje stanovnika i javnosti** u donošenju odluka o budućem razvoju i zaštiti krajolika,

8. PREPORUKE I PRIJEDLOG MJERA ZA ZAŠTITU KRAJOLIKA NA LOKALNOJ RAZINI I ZA PODRUČJE OBUHVATA

1. Provesti karakterizaciju – **tipološku klasifikaciju i ocjenu karaktera krajolika DNŽ** i područja obuhvata. Rezultati provođenja navedenih metoda su karte tipova krajolika i smjernice za planiranje i upravljanje krajolikom
2. Za prepoznate tipove krajolika procijeniti **vizualnu, ekološku i ukupnu krajobraznu osjetljivost** te analizirati pritiske razvoja. Rezultati procjena osjetljivosti krajolika mogu se koristiti u procesima planiranja prostora za: namjenu i korištenje prostora, otvaranje novih građevnih područja; smještaj obnovljivih izvora energije ili korištenje prirodnih resursa; određivanje područja za zaštitu te kao podloga za strateške procjene utjecaja na okoliš
3. Provesti **vrednovanje i zaštitu krajolika iznimnih vrijednosti**
4. Analizirati obilježja i vrijednosti krajolika i njegovih sastavnica u sklopu stručne podloge za svaku razinu prostorno planske dokumentacije. Mjere zaštite obilježja krajolika ugraditi u odredbe plana.

8. PREPORUKE I PRIJEDLOG MJERA ZA ZAŠTITU KRAJOLIKA NA LOKALNOJ RAZINI I ZA PODRUČJE OBUHVATA

5. Sukladno međunarodnim standardima provesti postupak **revalorizacije i proširenja buffer zone** starog grada Dubrovnika, sagledati ga kao povijesni urbani krajolik zajedno s pripadajućom okolinom (setting)
6. Izraditi **Plan zaštite (konzervatorsko-urbanistički plan) i Plan upravljanja starog grada Dubrovnika** - osnovni dokument zaštite kulturnog dobra upisanog na listu Svjetske baštine
7. Ojačati stručne kapacitete Zavoda za zaštitu Dubrovnika za predložene nadležnosti.

